

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра біології та екології

СИЛАБУС

ОК 11 – Науково-педагогічна практика (виробнича)

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітньо-професійна програма: прикладна біологія

Спеціальність: Е1 біологія та біохімія

Галузь знань: Е, природничі науки, математика та статистика

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 4 від 6 листопада 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Науково-педагогічна практика (виробнича)
Викладач (і)	Черепанин Роман Миронович
Контактний телефон викладача	+380972714625
E-mail викладача	roman.cherepanyn@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	12 кредити ЄКТС, 360 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очні групові та онлайн консультації

2. Анотація

Освітня компонента «Науково-педагогічна практика (виробнича)» є обов'язковим елементом освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня. Метою практики є закріплення та поглиблення теоретичних знань, набуття практичного досвіду професійної діяльності в умовах реального виробництва чи науково-дослідної установи, а також формування у студентів фахових компетентностей, необхідних для самостійної науково-дослідної, організаційної й педагогічної роботи.

У процесі проходження практики здобувачі освіти ознайомлюються з функціонуванням установ, організацією наукової або виробничої діяльності, засвоюють принципи роботи лабораторного та польового обладнання, вивчають нормативно-правову базу, набувають навичок ведення документації, збору та обробки наукових даних. Особлива увага приділяється дотриманню норм охорони праці, техніки безпеки й екологічних стандартів.

Практика реалізується у формі самостійного виконання реальних завдань на базі науково-дослідних установ, природоохоронних організацій, лабораторій, виробничих підприємств або в закладах освіти. Завдання практики спрямовані на розвиток здатності аналізувати та вирішувати фахові проблеми, інтегрувати теоретичні знання з практичною діяльністю, а також підготовку до виконання кваліфікаційної (магістерської) роботи.

3. Мета та завдання практики

Мета та цілі курсу

Виробнича практика є невід'ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців університету. Вона спрямована на закріплення теоретичних знань, здобутих студентами під час навчання, набуття та вдосконалення практичних навичок і вмінь, формування та розвиток здатності самостійно приймати професійні рішення в умовах конкретної виробничої ситуації. Крім того, практика забезпечує опанування сучасних методів і форм організації праці, а також інструментів, характерних для майбутньої професійної діяльності.

Виробнича практика проводиться протягом двох семестрів і передбачає 6 кредитів (4 тижні) на кожен семестр. Базами проходження практики є державні науково-дослідні інститути, лабораторії, промислові підприємства, а також інші організації та установи різних форм власності. В окремих випадках, з урахуванням специфіки баз, розробляються індивідуальні програми практики.

Освітньо-професійна підготовка передбачає формування у студентів професійних компетентностей у реальних умовах виробництва, з урахуванням практичного застосування знань з біології в ситуаціях, притаманних майбутній професійній діяльності. Виробнича практика організовується у формі самостійного виконання студентом практичних завдань, які поступово ускладнюються відповідно до рівня засвоєних знань.

Метою виробничої практики є всебічне ознайомлення з діяльністю базової установи практики, а також закріплення й розширення знань, здобутих при вивченні загальних і спеціальних навчальних дисциплін.

Основні завдання виробничої практики:

- вивчити науково-дослідний або виробничий процес у конкретній установі;
- проаналізувати механізми його реалізації;
- ознайомитися з вимогами з охорони праці та техніки безпеки;
- зібрати або поповнити матеріали, необхідні для виконання магістерської роботи.

Після проходження практики студент повинен:

- вміти оформлювати та вести наукову й виробничу документацію;
- знати принципи науково-дослідного, технологічного чи виробничого процесу; чинники, що впливають на його ефективність, якість продукції та використане обладнання; правила техніки безпеки, охорони праці та довкілля; права й обов'язки працівників на різних посадах;
- уміти критично аналізувати виробничий процес, технологію чи методику, виконувати завдання на конкретному робочому місці.

4. Програмні компетентності та результати практики

Загальні компетентності:

ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК05. Здатність розробляти та керувати проектами.

Спеціальні компетентності:

СК05. Здатність планувати і виконувати експериментальні роботи з використанням сучасних методів та обладнання.

СК8. Здатність презентувати та обговорювати результати наукових і прикладних досліджень, готувати наукові публікації, брати участь у наукових конференціях та інших заходах.

СК9. Здатність застосовувати законодавство про авторське право для потреб практичної діяльності.

Програмні результати:

ПР1. Володіти державною та іноземною мовами на рівні, достатньому для спілкування з професійних питань та презентації результатів власних досліджень.

ПР2. Використовувати бібліотеки, інформаційні бази даних, інтернет ресурси для пошуку необхідної інформації.

ПР3. Здійснювати злагоджену роботу на результат у колективі з урахуванням суспільних, державних і виробничих інтересів.

ПР5. Аналізувати та оцінювати вплив досягнень біології на розвиток суспільства.

ПР6. Аналізувати біологічні явища та процеси на молекулярному, клітинному, організменному, популяційно-видовому та біосферному рівнях з точки зору фундаментальних загальнонаукових знань, а також за використання спеціальних сучасних методів досліджень.

ПР7. Описувати й аналізувати принципи структурно-функціональної організації, механізмів регуляції та адаптації організмів до впливу різних чинників.

ПР8. Застосовувати під час проведення досліджень знання особливостей розвитку сучасної біологічної науки, основні методологічні принципи наукового дослідження, методологічний і методичний інструментарій проведення наукових досліджень за спеціалізацією.

ПР10. Представляти результати наукової роботи письмово (у вигляді звіту, наукових публікацій тощо) та усно (у формі доповідей та захисту звіту) з використанням сучасних технологій, аргументувати свою позицію в науковій дискусії.

ПР11. Проводити статистичну обробку, аналіз та узагальнення отриманих експериментальних даних із використанням програмних засобів та сучасних інформаційних технологій.

ПР12. Використовувати інноваційні підходи для розв'язання складних задач біології за невизначених умов і вимог.

ПР 13. Дотримуватися основних правил біологічної етики, біобезпеки, біозахисту, оцінювати ризики застосування новітніх біологічних, біотехнологічних і медико-біологічних методів та технологій, визначати потенційно небезпечні організми чи виробничі процеси, що можуть створювати загрозу виникнення надзвичайних ситуацій.

ПР15. Уміти самостійно планувати і виконувати інноваційне завдання та формулювати висновки за його результатами.

ПР16. Критично осмислювати теорії, принципи, методи з різних галузей біології для вирішення практичних задач і проблем.

5. Організація і зміст практики

Обсяг практики	
Вид практики	Загальна кількість годин
Виробнича практика, керівництво	360

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2 (1 рік), 1 (2 рік)	Е1 біологія та біохімія	1 (2 семестр), 2 (1 семестр)	Нормативна, обов'язковий компонент

План проходження практики	
Вид роботи	кількість год.
1. Інструктаж з техніки безпеки та охорони праці. Ознайомлення здобувачів із чинними правилами техніки безпеки, охорони праці, протипожежної безпеки, санітарно-гігієнічних норм, а також з вимогами до дотримання правил поведінки на території бази практики. Забезпечення розуміння ризиків, пов'язаних із виконанням професійних	4

обов'язків, та способів їх мінімізації. обов'язковим є проходження вступного інструктажу перед початком виконання практичних завдань.	
2. Ознайомлення з метою, завданнями, критеріями оцінювання та організацією практики. Представлення загальної мети практики, її основних завдань, очікуваних результатів та ключових етапів. Обговорення системи оцінювання результатів практичної діяльності, вимог до оформлення звітності, термінів подання документації та принципів зворотного зв'язку. Надання рекомендацій щодо планування часу, індивідуальних завдань та форм самооцінювання.	6
3. Ознайомлення з базою практики. Вивчення структури установи, яка є базою практики, її підрозділів, профільної спрямованості, а також напрямів наукової, науково-технічної, виробничої, клініко-діагностичної чи педагогічної діяльності. Аналіз функціональних обов'язків працівників різних підрозділів, технічного забезпечення та нормативної документації, що регламентує діяльність установи. Формування розуміння місця бази практики в загальній системі галузі.	30
4. Здійснення командної роботи та застосування науково-дослідницьких підходів. Виконання завдань у складі команди з урахуванням суспільних, державних і виробничих інтересів. Ознайомлення з актуальними тенденціями розвитку галузі, застосування сучасної методології наукових досліджень, методичного апарату дослідження та фахової термінології. Участь у виконанні реальних дослідницьких чи технологічних завдань під керівництвом фахівців бази практики.	290
5. Реалізація індивідуального завдання та оформлення звітної документації. Збір емпіричних матеріалів для написання магістерської роботи, планування і виконання індивідуального наукового чи практичного завдання відповідно до спеціалізації. Підготовка звіту про проходження практики, формулювання висновків за результатами роботи. Оформлення щоденника практики, ведення облікової та наукової документації відповідно до вимог установи.	30

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання практики	<p>Оцінювання результатів проходження виробничої практики здійснюється за двома видами контролю: поточним та підсумковим.</p> <p>Поточний контроль (максимум — 50 балів).</p> <p>Поточний контроль здійснюється протягом проходження практики та включає такі форми.</p> <p>1. Щоденник практики (20 балів):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Регулярне і повне заповнення щоденника; - Фіксація щоденних завдань і результатів роботи; - Відображення аналізу виконаних завдань. <p>2. Практичні завдання на базі практики (15 балів):</p>
--------------------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Виконання професійно орієнтованих завдань, поставлених керівником практики від бази; - Здатність до самостійної роботи, ініціативність, дотримання технологій і стандартів; - Відповідальне ставлення до дорученої роботи. <p>3. Виконання індивідуального завдання від закладу освіти (10 балів):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Підготовка аналітичного матеріалу, проведення спостереження, складання документації тощо; - Продемонстровані навички збору, аналізу, узагальнення інформації; - Дотримання вимог до оформлення результатів. <p>4. Відгук керівника практики з бази (5 балів):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Оцінка професійних якостей, дисциплінованості, комунікабельності та зацікавленості студента; - Ступінь залученості до реальних процесів бази практики. <p>Підсумковий контроль (50 балів). Проводиться у формі підсумкової звітності та захисту результатів практики. Складається з наступних елементів.</p> <p>1. Звіт з практики (25 балів):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Структурованість, повнота, грамотність звіту; - Відповідність оформлення вимогам; - Відображення реального досвіду та практичних завдань. <p>2. Захист практики перед комісією чи керівником практики (25 балів):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Презентація ключових результатів та висновків; - Вміння відповідати на питання комісії; - Обґрунтованість виконаних дій, демонстрація професійної обізнаності. <p>Підсумкова оцінка Формується за сумою балів, отриманих упродовж практики: Поточний контроль — до 50 балів Підсумковий контроль — до 50 балів Загалом: 100 балів Оцінка виставляється за національною шкалою та шкалою ECTS відповідно до накопиченої кількості балів.</p>
<p>Вимоги до документації практики</p>	<p>1. Щоденник практики. Має містити щоденні записи про виконану роботу студента. Вимоги: Заповнюється регулярно, у хронологічному порядку; Для кожного робочого дня зазначаються: дата, завдання, короткий опис виконаної роботи, результати; Завіряється підписом керівника практики з бази та печаткою установи (за наявності); Має бути охайно оформлений, без пропусків і виправлень.</p> <p>2. Звіт з практики. Основний документ, що відображає результати проходження практики.</p> <p>3. Відгук керівника практики з бази. Вимоги: Вказуються: ПІБ студента, період проходження практики,</p>

	<p>характеристика виконаної роботи; Дається оцінка: рівню професійної підготовки, відповідальності, пунктуальності, умінню працювати в команді; Підпис керівника практики та печатка установи (за наявності). 4. Оцінка керівника практики від закладу освіти. Виставляється викладачем після перевірки всіх матеріалів, участі студента у захисті практики та за результатами підсумкової співбесіди/презентації.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Для успішного завершення практики студент повинен: - Систематично брати участь у заходах на базі практики; - Вести щоденник практики; - Виконати всі поставлені практичні завдання; - Надати повноцінний звіт та індивідуальне завдання; - Підготуватися до захисту результатів практики.</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю: залік. Форма здачі: комбінована (письмова (звіт з практики) з усним захистом).</p>

7. Політика практики

<p>Документація практики.   Звіт про проходження практики. Висновки за результатами роботи. Щоденник практики, облікова та наукова документація відповідно до вимог установи.</p> <p>Академічна доброчесність.   Усі учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватись вимог чинного законодавства України, Статуту університету та правил, установлених на базах практики. Вони повинні керуватись загальноприйнятими моральними принципами, правилами поведінки, а також підтримувати атмосферу корпоративної доброзичливості, порядності та толерантності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не допускаються. У разі виявлення таких порушень вживаються відповідні заходи згідно з Кодексом честі університету та Положенням про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Неприпустимі списування, студент повинен вільно володіти матеріалом.</p> <p>Відвідування практики.   Якщо студент пропустив більше 50% практики, він повинен отримати доступ і тільки тоді може бути допущений до захисту практики і здачі відповідних завдань. Обов'язковим для допуску до заліку є відвідування більше 50% практики. Студент повинен набрати мінімум 25 балів за роботу на практиці. Для складання заліку студент повинен набрати мінімум 25 балів за звіт з проходження практики.</p>
--

8. Рекомендована література

<ol style="list-style-type: none"> 1. Закон України “Про вищу освіту” від 05.09.2017 № 2145-VIII. 2. Наказ Міністерства освіти України «Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» № 93 від 08.04.1993р. 3. Костишин С.С., Руденко С.С., Филипчук Т.В. Біолого-екологічний польовий практикум : Навч. посібн. для вищих навч. закл. Черніці : Чернівець. нац. ун-т, 2013. 336 с.
--

4. Лук'янова Л.Б. Практикум з біоекології: Навчально-методичний посібник. – Вид. 2ге змінене і доповнене. – Київ : ТОВ «ДСК – Центр». 2016. 143 с.
5. Манастирська О. С. Клінічні лабораторні дослідження / О.С. Манастирська // Вінниця. – «Нова книга». – 2007. – 168с. – ISBN 9668609- 78-Х.
6. Плотникова К. С. Практикум з клінічних лабораторних методів дослідження / К. С. Плотникова, Б. Ф. Панібратцева, Ж. П. Островська // Київ. – «Здоров'я». – 2002. – 240с. – ISBN 5-311-01286-2.
7. Cherepanyn, R., Franchuk, M., Kubala, J., Andreychuk, Y., Yamelynets, T., Signer, J., Vykhор, B., Dykyu, I. (2025). Spatial Dynamic and Ecology Of Male Eurasian Lynx (Lynx Lynx) In Volyn Polissia, Ukraine: First GPS-GSM Telemetry Findings. Zoodiversity. Vol. 59, No. 3.
8. Cherepanyn, R., Franchuk M. (2025). Use of Digital Technologies in Nature Conservation: Experience of Implementing Sensing Clues Tools in Ukraine // Information Technologies in the Field of Environmental Protection: Collective monograph. Under the general editorship of Tkachuk, R., Dyyak, I., and Pobereyko, B. Ukraine, Lviv: Publishing House of Lviv Polytechnic National University. – P. 196-205. DOI:10.5281/zenodo.15640924
9. Cherepanyn, R., Franchuk M. (2025). Modern technical means for the collection, synchronization and analysis of environmental data from the Sensing Clues platform // II International Scientific and Practical Conference "Information technologies on the environmental protection", Ukraine, Lviv: Publishing House of Lviv Polytechnic. 15-16 May 2025. – P. 100-101.
10. Cherepanyn R. M., Zelenchuk Y. I., Yamelynets T. S., Vykhор B. I., & Andreychuk Y.M. (2024). Large carnivores and farmers/beekeepers conflicts in the Ukrainian Carpathians: structure, dynamics, spatial distribution and effective coexistence measures. Biosystems Diversity, 32(3), 324-333. DOI:10.15421/012435 Web of Science, Scopus
11. Cherepanyn R.M., Vykhор B.I., Biatov A.P., Yamelynets T.S., Dykyu I.V. Population dynamics and spatial distribution of large carnivores in the Ukrainian Carpathians and Polissya // Biosystems Diversity, Vol. 31, № 1. 2023. – P. 10-19. DOI: 10.15421/012302 Web of Science, Scopus
12. Kubala J., Guimaraes N. F., Cherepanyn R., Didirka T., Dregubiak P., Duľa M., Gombkötő P., Koval N., Kropil R., Kutal M., Rzepkowski R., Sütő D., Szabó A., Tám B., Uhrinová R., Yamelynets T., Zwijacz Kozica T. 2023. Status report on existing large carnivore population data and information in pilot areas. Technical report. Project Interreg Central Europe – LECA – Supporting the coexistence and conservation of Carpathian Large Carnivores. Zvolen, September 2023, 40 p.
13. Vykhор, B., Dykyu, I., Tymochko, S., Franchuk, M., Khojetskyu, P., Cherepanyn, R., Yamelynets, T. (2022). Lynx, bear and wolf monitoring methods. WWF-Ukraine. – 64 pp. (Ukr).

Викладач – к.б.н., доцент Черепанин Р.М.